

«Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында жирләү һәм күмү эше турында» Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны Башкарма комитетының 2024 елның 13 маенданы 113 номерлы каары

«Жирләү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындағы 8-ФЗ номерлы федераль законнарга, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль законы, Россия Федерациисе Президентының «үлгәннәрне жирләү буенча хәzmәтләр күрсәтүгә гражданнарның хокуклары гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Указына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 18.05.2007 «жирләү һәм жирләү эше турында «Федераль законны گамәлгә ашыру چаралары турында № 196 каары», Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны башкарма комитеты каар итә:

1. Күшымталарны расларга:

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында жирләү һәм жирләү эше турында нигезләмә.

гарантияләнгән жирләү хәzmәтләре исемлеге буенча күрсәтелә торган хәzmәтләрнең сыйфатына таләпләр.

2.Әлеге каарны рәсми рәвештә Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматенең порталында игълан итәргә.

3.Әлеге каар рәсми рәвештә игълан ителгән көннән үз көченә керә.

4.Бу каарның үтәлешен тикшереп торуны ж Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны Башкарма комитетының эшләр идарәчесе Р.Н. Гыйльфановка йөкләргә.

Житәкче

Б.Н.Әхмәтҗанов

Татарстан Республикасы Апас
муниципаль районы Башкарма
комитетының 2024 елның 13
маендагы 113 номерлы қарапы
белән расланган

**Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында жирләү һәм жирләү эше турында
нигезләмә**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында жирләү һәм жирләү эше турында нигезләмә (алга таба-Положение) 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль законнарга ярашлы рәвештә эшләнгән (алга таба-жирләү һәм жирләү эше турында – «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль закон), Россия Федерациясе Президентының «үлгәннәрне жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүгә гражданнарның хокуклары гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Указы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «жирләү турында «Федераль законны ғамәлгә ашыру chaрапары хакында» 2007 елның 18 маендагы 196 номерлы қарапы һәм жирләү эше, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Уставы белән һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә жирләү эшен оештыру һәм жирләү тәртибен көйли.

1.2. Бу положение максатларында түбәндәгә төшөнчәләр кулланыла:

якын туганнар туры күтәрелү һәм төшү линиясе буенча туганнар (ата-аналар һәм балалар, бабай, би һәм оныклар), шулай ук тугандаш һәм тугандаш булмаган (уртак әтисе яки әнисе булган) абыйлар һәм апалар, уллыкка алынганнар, уллыкка алучылар;

дини зират (жәмәгать зираты участогы), тиешле дини йолаларны үтәп, бер конфессиягә караган үлгәннәрне яки һәлак булғаннарны (алга таба үлгәннәрне) жирләү өчен билгеләнгән;

жәмәгать зиратының хәрби участогы үлгән хәрбиләрне һәм аларга тиңләштерелгән категория гражданнарын жирләү өчен билгеләнгән жәмәгать зираты участогы;

жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеге жирләү вакытында дәүләт гарантияләрен тәэмим итү максатыннан жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан түләүсез нигездә күрсәтелә торган хезмәтләр исемлеге;

жирләү зонасы зиратның һәм (яки) крематорийның функциональ-территориаль зонасы, анда жирләү башкарыла;

катафаль ташулар үлгәннәрнен, жирләү продукциясенең һәм жирләүдә катнашучыларның калдыкларын яки көлләрен катафаль транспорт белән ташу;

зират үлгәннәрнен калдыкларын һәм көлләрен жирләү өчен билгеләнгән жирләү билгеләнеше объекты;

ирекле күмүләр өчен ябык зират яңа күмү урыннары булдыру өчен территория тұлышынча кулланылған зират;

зират чоры-жирләнгән тәннең минеральләшүе тәмамланған һәм тугандаш базга түбәндәгә күмү рәхсәт ителгән вакыт;

колумбарий бина, аның өлеше яки көл яки көл урналарын күмү өчен билгеләнгән корылма;

кремация-үлгән кешенең калдыкларын, биологик Материалларны утка тапшыру;

жирләү урыны-үлгәннәрнен калдыкларын яки көлләрен күмү өчен билгеләнгән жирләү объекты киңлегенең өлеше;

жирләү урыны-үлгәннәрнен калдыкларын, көлләрен һәм көл урналарын күмү

буенча йола гамәлләрен үткәру өчен билгеләнгән жирләү объекты киңлегенең этик, санитар һәм экологик таләпләргә ярашлы махсус оештырылган өлеше;

минеральләшү-кумелгән жисемнең аерым химик элементларга һәм гади химик күшүлмаларга таркал базы процессы;

кабер жирләү участогында, зиратта, колумбарийдан башка ритуаль корылмада урнашкан һәм үлгән кешенең калдықларын табутта яки аннан башка, яки көл урнасында жирләү өчен билгеләнгән урын;

кабер коймасы кабер участогы периметры буенча урнаштырыла торган линияле корылма;

кабер өстенә куелган корылма архитектура-скульптура корылмасы (кабер өстенә куелган), анда үлгәннәрнең истәлеген мәңгеләштерү өчен билгеләнгән һәм күмелгән урында урнаштырылган мемориаль мәгълүмат бар;

жәмәгать зираты үлгәннәрне жирләү урыннары аларның ихтыярын исәпкә алып яки жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт карапы буенча каралган зират;

жирләү билгеләнеше объекты шәһәр төзелеше яки архитектура комплексы яки халықка ритуаль хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән объект, территория яки участок (каберлек, крематорий, колумбарий h. b.);

ялғыз жирләү урыны жирләү объекты территориясендә бер үлгән кешене, шул исәптән шәхесен Эчке эшләр органнары билгеләмәгән кешене жирләү өчен бирелә торган участок;

жирләү Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары белән билгеләнгән тәртиптә жир, ут яки суга тапшыру юлы белән этик таләпләргә каршы килмәгән гореф-гадәтләргә һәм традицияләргә ярашлы рәвештә үлгән кешенең гәүдәсен, калдықларын, көлен күмү буенча йола гамәлләре;

жирләү үлгән кешене билгеләнгән тәртиптә бирелгән жирләү урынында жирләү, анда элек үлгән туганнарны жирләү башкарылган;

туганнары барлық башка затлар, якын туганнарыннан тыш, туганлык мәнәсәбәтләрендә торалар;

туган жирләү урыны үлгән кешенең туганы(И) элек күмелгән жирләү объекты территориясендәге участок;

санитар-күзәтү зонасы зират һәм (яки) крематорий һәм торак (селитеб) яки сәнәгать төзелеше арасындагы функциональ-территориаль зона, аның киңлеге Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары белән билгеләнә;

жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт жирле үзидарә органы тарафыннан түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген күрсәтүче оешма;

жирләү турында таныклык күмү турында мәгълүматны һәм күмү урыны өчен жаваплы кешене үз эченә алган һәм аның күмү урынын алга таба куллану хокукин раслаучы документ;

эксгумация суд-медицина яки криминалистик экспертиза өчен яки яңадан күмү өчен жирләү урыныннан үлгән кешенең мәетен, калдықларын алу.

2. Жирләүне гамәлгә ашыру гарантияләре

2.1. Иренә-хатынына, якын туганнарына, башка туганнарына, үлгән кешене жирләү бурычын үз өстенә алган законлы вәкиленә яки үлгән кешене жирләү буенча түбәндәгә хезмәтләр исемлеген түләүсез күрсәтү гарантияләнә:

- 1) жирләү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү;
- 2) каберне һәм жирләү өчен кирәkle башка әйберләрне бирү һәм китерү;
- 3) үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) зиратка (крематорийга) илтү;
- 4) жирләү (кремация һәм аннан соң көл урнасы бирү).

2.2. Ире-хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки үлгөн кешенең законлы вәкиле булмаганда яки аларны жирләү мөмкин булмаганда, жирләү бурычын үз естенә алган башка кешеләр булмаганда, шулай ук үлгөннөрнең шәхесләре билгеләнмәгән очракта, жирләү буенча хезмәтләр үз эченә ала:

- 1) жирләү өчен кирәклे документларны рәсмиләштерү;
- 2) кәфенлек;
- 3) табут бируг;
- 4) үлгөн кешене зиратка (крематорийга) алып бару;
- 5) жирләү.

Үлгөн кешене өйдә, урамда яки башка урында жирләү Эчке эшләр органнары аның шәхесен билгеләгәннән соң, Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган очракта, үлем сәбәбен билгеләгәннән соң өч тәүлек дәвамында жирләү эше буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан башкарыла.

Шәхесләре Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытта эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгөннөрне жирләү өлеге органнар ризалыгы белән жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан мондый очраклар өчен билгеләнгән жәмәгать зиратларында жирләү юлы белән башкарыла.

2.3. Әгәр жирләү үлгөн кешене жирләү бурычын үз естенә алган кешеләр акчасына башкарылса, күрсәтелгән кешеләргә жирләү буенча хезмәтләр исемлеге буенча күрсәтелә торган хезмәтләр белән бәясенә тиң күләмдә жирләү өчен социаль пособие түләнә.

2.4. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең бәясен Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитеты Россия Федерациясе Пенсия һәм социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге, Татарстан Республикасы Тарифлар буенча Дәүләт комитеты белән килешү буенча билгели.

2.5. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән Исемлеге сыйфаты Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитеты каары белән расланган Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләргә туры килергә тиеш.

3. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә жирләү эшен оештыру

3.1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында жирләү эшен оештыру Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитетының оештыру бүлеге тарафыннан башкарыла.

3.2. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт (алга таба – махсуслаштырылган хезмәт) түләүсез нигездә күрсәтә .

3.3. Вәкаләтле орган һәм махсуслаштырылган хезмәт үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының муниципаль хокукий актлары һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге башка норматив хокукий актлар белән житәкчелек итә.

3.4. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә махсуслаштырылган хезмәт эшчәнлеген оештыру өлеге Нигезләмәгә һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге башка норматив хокукий актларга ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

3.5. Жирләү эшен финанс белән тәэммин иту Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының норматив хокукий актлары нигезендә Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

3.6. Жирләү һәм жирләү эшен оештыру өлкәсендә кулланыла торган мәлкәткә ия булу, файдалану һәм аның белән идарә итү Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районның норматив хокукий актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә ритуаль хәзмәтләр оештыру һәм жирләү урыннарын тоту өлкәсендәге вәкаләтләр

4.1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә ритуаль хәзмәтләр оештыру һәм жирләү урыннарын тоту өлкәсендә вәкаләтле органның вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә::

- 1) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә бердәм муниципаль сәясәтне гамәлгә ашыру;
- 2) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә жирләү һәм жирләү эшләре мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны муниципаль хокукий актлары таләпләренең үтәлешен контрольдә тотуны гамәлгә ашыру;
- 3) махсуслаштырылган хәзмәтнең түләүсез нигездә жирләү буенча хәзмәтләрнең гарантияле исемлеген күрсәтүен, шул исәптән гарантияләнгән жирләү буенча хәзмәтләр исемлеге буенча күрсәтелә торган хәзмәтләрнең сыйфатына карата таләпләрне үтәвен контрольдә тотуны гамәлгә ашыру;
- 4) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаның башкарма хакимиятенең республика органнары һәм жирле үзидарә органнары белән жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә финанс, бюджет, инвестиция, бәя, тариф сәясәте һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге мәсьәләләре буенча хәзмәттәшлек итү;
- 5) Россия Федерациясенең Татарстан Республикасы буенча пенсия һәм социаль иминият фонды бүлеге, Татарстан Республикасының түләүсез нигездә күмү буенча гарантияләнгән хәзмәтләр исемлеге нигезендә курсәтелә торган хәзмәтләр бәясе тарифлары буенча дәүләт комитеты белән билгеләү һәм килештерү;
- 6) жирләү һәм жирләү эшләре мәсьәләләре буенча муниципаль хокукий актларны үз компетенциясе чикләрендә эшләү һәм кабул итү;
- 7) жирләү буенча хәзмәтләрнең гарантияле исемлеге кысаларында махсус хәзмәт белән төзелгән контрактларны (килешүләрне) үтәүгә юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең контролльдә тотуын гамәлгә ашыру;
- 8) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендәге жәмәгать зиратлары территориясендә башкарылган барлык каберлекләрне исәпкә алу, шул исәптән каберлекләрне теркәү китабын алып бару аша;
- 9) жирләү зоналарын билгеләү һәм жәмәгать зиратларында жирләү өчен урыннар бирү;
- 10) үлгән кешене жирләү өчен зират территорияләрендә бушлай бирелә торган жир участогы күләмен билгеләү;
- 11) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә жәмәгать зиратларын ачу һәм ябу турында каарлар кабул итү;
- 12) яңа зиратлар төзү, булган жәмәгать зиратларын киңәйтү, күчерү, ябу буенча чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;
- 13) зиратларны һәм башка жирләү объектларын максатчан билгеләү буенча куллануны контролльдә тоту;
- 14) жирләү билгеләнешендәге объектларны саклауны оештыру;
- 15) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә жирләү эшен оештыруның торышына ел саен мониторинг үткәрү;
- 16) жирләү эше мәсьәләләре буенча (аларны формалаштыру тәртибен һәм вәкаләтләрен билгеләп) Попечительлек (күзәтү)советлары булдыру;
- 17) гражданнарга консультация бирү һәм жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге мәсьәләләр буенча кунакларны кабул итү;

18) гамәлдәге законнарга ярашлы рәвештә башка вәкаләтләр.

4.2. Махсус хезмәт гамәлдәге законнарга ярашлы рәвештә жирләү буенча гарантияле хезмәтләр исемлеген, шулай ук башка вәкаләтләрне түләүсез нигездә күрсәтә.

5. Жирләү урыннары

5.1. Жирләү урыннары булып этик, санитар һәм экологик таләпләргә ярашлы рәвештә үлгәннәрнең тәннәрен (мәетләрен), үлгәннәрнең көлләре белән урналарны күмү өчен төзелгән зиратлар белән жир участоклары тора,

шулай ук үлгәннәрне жирләү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар.

5.2. Жирләү урыннары булдыру турында карар гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рәвештә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

5.3. Иҗат ителгән, шулай ук булган жирләү урыннары сүтэлми һәм дайми су басу, жир өөрмәләре, жир тетрәүләр һәм башка табигать афәтләреннән соң, хәрби каберлекләрдән тыш, вәкаләтле орган карапы буенча гына күчерелә ала.

5.4. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендәгә жәмәгать зиратлары ачык, ирекле күмү өчен ябық, ябық булырга мөмкин.

5.5. Жәмәгать зиратлары территориясендә жирләү урыннары:

- 1) ялғызлар;
- 2) туганнар;
- 3) дин тотучылар;
- 4) мактаулы;
- 5) хәрбиләр.

5.6. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы жәмәгать зиратлары территориясендә хәрби жирләүләр (хәрби участоклар), бер диндә үлгәннәрне хәрмәтле жирләүләр һәм жирләүләр (дини участоклар), шулай ук колумбарийлар өчен аерым жир участоклары (зоналар) каралырга мөмкин.

Зиратның хәрби участокларында жирләү өчен үлгән кешенең 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясында күрсәтелгән гражданнар категориясенә каравын раслаучы документлар бирелә.

5.7. Жирләү зонасы кварталларга һәм участокларга бүленә.

5.8. Үлгән кешенең гәүдәсе белән табутны күмү өчен каберләр төзегендә, жирле шартларга (туфракның характеристына һәм жир асты суларының тору дәрәжәсенә) бәйле рәвештә, кабернең тирәнлеген билгеләргә кирәк. Шул ук вакытта кабернең озынлыгы да ким булмаска тиеш

2 метр, киңлеге 1 метр, тирәнлеге 1,5 метрдан ким түгел. Барлық очракларда да кабер тәбенең билгесе жир асты сулары дәрәжәсенән 0,5 метрга югарырак булырга тиеш.

5.9. Жирләү урыннары жәмәгать зиратының билгеләнгән планлаштыруына ярашлы бирелә. Жирләү урыннары арасындағы аермаларның киңлеге 0,5 метрдан ким була алмый.

5.10. Стена урнаштырганда, аның зурлыгы күмү өчен бүлеп бирелгән участокның норматив зурлыгына туры килергә тиеш. Капканың биеклеге 1,5 метрдан артмаска тиеш. Кабер өстенә куелган корылмаларның биеклеге

2,5 метр.

5.11. Зиратның билгеләнгән планлаштыруын бозып, шул исәптән күмү урыннары арасында, юл кырыенда һәм санитар-күзәтү зонасы чикләрендә жирләүләр төзү рәхсәт ителми.

6. Ялғыз күмелү урыны

6.1. Ялғыз күмү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

6.2. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориисендә ялгыз күмү өчен бушлай бирелә торган жир участогы күләме 2,0мх1,0мх2,2м тәшкил итә (озынлығы, киңлеге, тирәнлеге).

6.3. Берүзе жирләү өчен урын бирү түрүнда гариза үлгән кешенең ире (хатыны), янын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкилләре, ә үлгән кешене жирләү бурычын үз өстенә алган башка кешеләр (алга таба гариза бирүче) теләсә нинди формада кәгазьдә, турыйдан – туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә бирелә.

6.4. Ялгыз күмү өчен урын бирү түрүндагы гаризага тубәндәге документлар күшyла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле ялгыз күмү өчен урын бирү түрүнда гариза белән мөрәжәгать итсә, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

3) үлем таныклыгының күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

4) кремация түрүнда белешмәнең күчермәсе күмелгән урнаны күмгәндә (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән документ, үле бала туган очракта үле бала тууны дәүләт теркәве фактын раслый.

6) Эчке эшләр органнарының үлгән кешене жирләүгә ризалыгын раслаучы документ, аның шәхесе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән.

7) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

6.5. Ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) кирәкле зират күмү өчен ябык;

2) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

3) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрес булмаган мәгълүматның булуы, ул объектив рәвештә аларның чынлыгын тикшерүнә кыенлаштыра.

6.6. Ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булгандан, вәкаләтле орган баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тартуны рәсмиләштерә.

6.7. Ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта вәкаләтле орган:

гариза бирүче белән берлектә жирләү урыны булган жир участогын бүлеп бирү максатыннан зиратны тикшерә;

ялгыз күмү өчен урын бирү түрүнда Карап кабул итә;

жирләү урынын Күмү урыннарын теркәү Китабында теркәп бара.

6.8. Ялгыз күмү өчен урын бирү яки ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту түрүнда карап мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

6.9. Ялгыз күмү өчен урын бирү яки ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту түрүнда карап гариза бирүчегә шәхсән документ формасында кәгазьдә бирелә.

7. Туганлык каберлекләре

7.1. Туганнар өчен жирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

7.2. Туганнар өчен жирләү урыннары ир белән хатынны, янын туганнарны һәм башка туганнарны жирләү мәмкинлеген исәпкә алыш бирелә.

7.3. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориисендә тугандаш жирләү өчен бушлай бирелә торган жир участогы күләме 2,0мх2,5мх2,2м тәшкил итә (озынлығы, киңлеге, тирәнлеге).

7.4. Туган жирләү өчен урын бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәҗәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

7.5. Туган жирләү өчен урын бирү турында гаризага түбәндәге документлар күшүла:

1) гариза бирүченен шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

2) гариза бирүче вәкиленең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр дә гариза бирүченен вәкиле тугандаш жирләү өчен урын бирү турында гариза белән мәрәҗәгать итә икән, шулай ук гариза бирүче вәкиленең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

3) үлем таныклыгының күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

4) кремация турында белешмәнең күчермәсе күмелгән урнаны күмгәндә (тишерү өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән документ, үле бала туган очракта үле бала тууны дәүләт теркәве фактын раслый.

6) гариза бирүченен шәхси мәгълүматларын эшкәртүгө ризалык.

7.6. Гаризаны карау, туган жирләү өчен урын бирү яки туган жирләү өчен урын бирудән баш тарту турында Карап кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлеге Нигезләмәнен 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

8. Мактаулы жирләүләр

8.1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы жәмәгать зиратлары территориясендә Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы алдында аерым казанышлары булган үлгәннәрне жирләү өчен мактаулы жирләүләр өчен участоклар (зоналар) булдырылырга мөмкин.

8.2. Почетлы жирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

8.3. Почетлы жирләү урыннарында түбәндәге категория гражданнары жирләү гамәлгә ашырыла:

1) Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройлары;

2) Социалистик Хәзмәт Геройлары;

3) Россия Федерациясе Хәзмәт Геройлары;

4) I, II һәм III дәрәҗә Дан орденнары белән бүләкләнгәннәр, Дан орденының тұлы кавалерлары;

5) I, II һәм III дәрәҗә Хәзмәт Даны орденнары белән бүләкләнгәннәр, Хәзмәт Даны орденының тұлы кавалерлары;

6) Бөек Ватан сугышы ветераннары, махсус хәрби операциядә катнашучылар;

7) Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Мактаулы гражданнары;

8) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы үсешенә өлеш керткән предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар житәкчеләре.

8.4. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә мактаулы жирләү өчен бушлай бирелә торган жир кишәрлеге күләме 5 кв. м тәшкил итә.

8.5. Мактаулы жирләү урыны бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәҗәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

8.6. Почетлы жирләү өчен урын бирү турында гаризага түбәндәге документлар күшүла:

1) гариза бирүченен шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшүмтасы белән);

2) гариза бирүченен вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр дә гариза бирүченен вәкиле хәрмәтле жирләү өчен урын бирү турында гариза белән мәрәҗәгать итә икән, шулай ук гариза бирүченен шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп

нөсхә күшымтасы белән);

3) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы алдында үлгән кешенең тиешле хезмәтләрен раслаучы документлар (хезмәт кенәгәләре күчермәләре (булган очракта) яки хезмәт (хезмәт) эшчәнлеген раслаучы башка документлар, таныклыклар һәм буләкләрнең төп нөсхәләре);

4) үлем таныклыгының күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

5) кремация турында белешмәнең күчермәсе күмелгән урнаны күмгәндә (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

6) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын әшкәртүгә ризалык.

8.7. Гаризаны карау, мактаулы җирләү өчен урын бирү яки мактаулы җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында Карап кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

9. Хәрби каберлекләр

9.1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы жәмәгать зиратлары территориясендә хәрби җирләүләр өчен аерым җир участоклары (зоналар) (хәрби участоклар) каралырга мөмкин.

9.2. Хәрбиләр өчен җирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

9.3. Хәрби участокларда үлгәннәрне җирләү рәхсәт ителә, алар үлгән кешенең ихтыярын яки тормыш иптәшенең, якын туганнарының яки башка туганнарының телеген исәпкә алып, 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясының 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән.

9.4. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә хәрби җирләү өчен бушлай бирелә торган җир кишәрлеге күләме 5 кв. м тәшкил итә.

9.5. Хәрби күмү урыны бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәжәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

9.6. Хәрби каберлек өчен урын бирү турындагы гаризага тубәндәге документлар күшyllа:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле хәрби күмү өчен урын бирү турында гариза белән мәрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

3) үлем таныклыгының күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

4) кремация турында белешмәнең күчермәсе күмелгән урнаны күмгәндә (тишерү өчен Төп нөсхә күшымтасы белән);

5) үлгән кешенең жәмәгать зиратының хәрби участогында базга күмелергә мөмкин булган кешеләр категориясенә керүен раслаучы документлар.

6) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын әшкәртүгә ризалык.

9.7. Гаризаны карау, мактаулы җирләү өчен урын бирү яки мактаулы җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында Карап кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

10. Ҙирләү

10.1. Хәзергә кабергә җирләү санитар нормаларны үтәп, буш урын булганда башкарыла . Каберләр арасындагы ара (кабер белән урна арасында, урна белән урна арасында) вертикаль һәм горизонталь буенча 0,5 м-дан ким булмаска тиеш, һәм җир катламы белән тутырыла. Ҙир катламының калынлыгы табутларның өске дәрәжәсеннән

өскө кадәр 1 метрдан ким булмаска тиеш.

10.2. Жирләү минеральләшү чоры тәмамланганнын соң гына башкарыла, әмма соңғы жирләүдән соң 15 елдан да иртәрәк түгел.

Кремациядән соң көл салынган урнаны күмү соңғы күмү вакытына карамастан башкарыла.

10.3. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендәге зиратларда тугандаш, мактаулы, хәрби каберлекләр урынында жирләүгә рәхсәт бирү түләүсез нигездә башкарыла.

10.4. Жирләүгә рәхсәт бирү турында гариза гаризага тубәндәгә документлар күшүлөт:

1) күмү турында таныклык (күмү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган күмүләрне теркәү Китабында күмү урыны теркәлгән кеше турында мәгълүмат булуын билгели);

2) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тикшерү өчен Төп нәсхә күшүмтасы белән);

3) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр гариза бирүченең вәкиле жирләүгә рәхсәт бирү турында гариза белән мәрәҗәгать итсә, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тикшерү өчен Төп нәсхә күшүмтасы белән);

4) үлем таныклыгының күчермәсе (тикшерү өчен Төп нәсхә күшүмтасы белән);

5) ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән документ, үле бала туган очракта үле бала тууны дәүләт теркәве фактын раслый;

6) кремация турында белешмәнең күчермәсе күмелгән урнаны күмгәндә (тикшерү өчен Төп нәсхә күшүмтасы белән);

7) үлгән кешенең туганлык бәйләнешен раслаучы документлар, аның исеменә жирләү урыны теркәлгән кеше белән (яки тиешле жирләү урынында жирләнгән кеше белән), яки аның үлгән кешене билгеләнгән жирләү урынында жирләүгә язмача ризалыгын раслаучы документлар;

8) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

Жирләү урыны теркәлгән кеше үлсә,

жирләүгә рәхсәт бирү турында гаризага шулай ук:

1) үлгән кешенең исеменә рәсмиләштерелгән жирләү турында таныклык (жирләү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган жирләү урынын теркәлгән кеше турында мәгълүматның булуын билгели);

2) жирләү урыны теркәлгән кешенең үлем таныклыгының күчермәсе (тикшерү өчен Төп нәсхә күшүмтасы белән);

3) кремация турында белешмәнең күчермәсе күмелгән урнаны күмгәндә (тикшерү өчен Төп нәсхә күшүмтасы белән).

10.6. Жирләүгә рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр:

1) таләп ителгән жирләү урынында өлеге положениедә билгеләнгән ялгыз күмүнен зурлыгына карап, кабер белән күмү өчен буш урын булмау;

2) кирәклө зират күмү өчен ябык;

3) гаризаны карау өчен кирәклө документларның төп нәсхәләрен тапшырмау;

4) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрес булмаган мәгълүматның булуы, бу аларның чынлыгын объектив рәвештә раслауны кыенлаштыра;

5) минеральләшү чоры тәмамланмаган, кабергә көл салынган урнаны күмүдән тыш (кабергә табут белән күмгәндә);

6) үлгән кешенең исеменә жирләү урынын теркәү турында мәгълүматның булмавы (үлгән кешенең исеменә рәсмиләштерелгән жирләү турында таныклык булмаганда).

10.7. Гаризаны карау, жирләү өчен урын бирү яки жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында Карап кабул итү вәкаләтле орган тарафыннан өлеге Нигезләмәнен 6.5-6.9

пунктларында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

**11. Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) чыгару
соңрак күмү өчен**

11.1. Жирләнгән кешенең калдықларын яңадан күмү максатыннан эксгумацияләү санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләрен исәпкә алыш башкарыла базы.

11.2. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районаны территориясендә урнашкан зиратта жирләнгән үлгән кешенең мәетен (жәсәден) чыгаруга рәхсәт бирү түләүсез нигездә башкарыла.

11.3. Үлгән кешенең калдықларын (жәсәден) алу өчен рәхсәт бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәжәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

11.4. Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алырга рәхсәт бирү турындағы гаризага түбәндәге документлар күшyла:

1) күмү турында таныклық (күмү турында таныклық булмаган очракта, вәкаләтле орган күмүләрне теркәү Китабында күмү урыны теркәлгән кеше турында мәгълүмат булуын билгели);

2) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документтың күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшyмтасы белән);

3) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр дә гариза бирүченең мәетен (жәсәден) соңрак күмү өчен алу турында гариза белән гариза бирүченең вәкиле мәрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бирүче вәкиленең шәхесен раслаучы документтың күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшyмтасы белән);

4) үлгән кешенең алынган калдықларын (жәсәден) күмү өчен урын барлыгын раслаучы документ;

5) гариза бирүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгө ризалык.

11.5. Үлгән кешенең калдықларын (жәсәден) чыгаруга рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) гаризаны карау өчен кирәклे документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

2) тапшырылган документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрес булмаган мәгълүматның булуы, ул объектив рәвештә аларның чынлыгын тикшерүне кыенлаштыра.

11.6. Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алуга рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алуга рәхсәт бирүдән баш тартуны рәсмиләштерә.

11.7. Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алуга рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) чыгарырга рәхсәт бирә;

күмү турында тиешле язманы күмүләрне теркәү китабына кертә (бер үк вакытта үлгән кешенең калдықларын (жәсәден) алу үткәрелгән жирләү урынында күмү турында язманы гамәлдән чыгара).

үлгән кешенең калдықларын (жәсәден) чыгару буенча чаралар оештыра.

11.8. Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алу өчен рәхсәт бирү яки үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алу өчен рәхсәт бирүдән баш тарту турында карап гариза бирүче мәрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

11.9. Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алу өчен рәхсәт бирү яки үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) алу өчен рәхсәт бирүдән баш тарту турында карап гариза бирүчегә шәхсән документ формасында кәгазьдә бирелә.

11.10. Үлгән кешенең калдықларын (жәсәден) чыгару буенча эшләр санитар кагыйдәләрне үтәп башкарылырга тиеш.

Үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) чыгару буенча эшләр тәмамланғаннан соң, үлгән кешенең жәсәден (жәсәден) ике экземплярда чыгару турында акт төзелә, анда үлгән

кешенең жәсәден (жәсәден) алу буенча әшләрнең башлану һәм тәмамлану урыны, датасы һәм вакыты, күмелгән урыны теркәлгән кешенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (соңғысы булганда) күрсәтелә.

Улгән кешенең калдықларын (жәсәден) алу турындағы актның беренче экземпляры Вәкаләтле органда саклана, актның икенче экземпляры жирләү урыны теркәлгән кешеге кульязма итеп тапшырыла.

11.11. Әгәр дә жирләү урынында бер генә үлгән кешенең калдықлары (жәсәде) күмелгән булса, жирләү турында танықлық алына.

12. Каберләрне теркәү (яңадан теркәү)

12.1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендәге жәмәгать зираты территорииясендә ясалған һәр каберлек вәкаләтле орган тарафыннан каберлекләрне теркәү Китабында теркәлә.

12.2. Жирләү урынын яңадан теркәү вәкаләтле орган тарафыннан жирләү урыны теркәлгән кеше үлсә һәм гариза бири характерында булса башкарыла.

Жирләү урыннарын яңадан теркәү өчен түләү алынмый.

12.3. Жирләү урынын яңадан теркәү турында гариза гариза бириүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәжәгать иткәндә көгөзъдә ирекле формада бирелә.

12.4. Жирләү урынын яңадан теркәү турында гаризага түбәндәге документлар күшyла:

1) күмү турында танықлық (максус хезмәт тарафыннан күмү турында танықлық булмаган очракта, күмү урыннары теркәлгән кеше турында мәгълүматның Күмү урыннарын теркәү Китабында булуын билгели);

2) гариза бириүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишеру өчен Төп нөсхә күшyмтасы белән);

3) гариза бириүче вәкиленең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр дә гариза бириүченең вәкиле күмелгән урынны яңадан теркәү турында гариза белән мәрәжәгать итә икән, шулай ук гариза бириүче вәкиленең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишеру өчен Төп нөсхә күшyмтасы белән);

4) жирләү урынын яңадан теркәү (тишеру өчен Төп нөсхә күшyмтасы белән) башкарылган кешенең шәхесен раслаучы документның күчермәсе;

5) жирләү урынын яңадан теркәү башкарылган зат вәкиленең вәкаләтләрен раслаучы документ, шулай ук жирләү урынын яңадан теркәү башкарылган зат вәкиленең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишеру өчен Төп нөсхә күшyмтасы белән);

6) жирләү урыны теркәлгән кешенең үлеме турында танықлыгы яки аның нотариаль рәвештә расланган күчермәсе (жирләү урыны теркәлгән кешенең үлеме очрагында);

7) жирләү урыны теркәлгән кешенең туганлық бәйләнешен раслаучы документлар, аның исеменә күмү урыны яңадан теркәлгән кеше белән яки тиешле жирләү урынында күмелгән кеше белән, яки әлеге документларның нотариаль рәвештә расланган күчермәләре.

12.5. Жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тапшырылган документларда тұлы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрес булмаган мәгълүматның булуы, бу аларның чынлыгын объектив рәвештә раслауны күнелаштыра;

3) жирләү урынын теркәү турында мәгълүмат булмау, әгәр дә жирләү урынын яңадан теркәү (жирләү турында танықлық булмаса) аның исеменә гариза биргән очракта.

12.6. Жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, мотивлы рәвештә баш тартуны рәсмиләштерә.

12.7. Жирләү урынын яңадан теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта

вәкаләтле орган:

жирләу урынын яңадан теркәү түрүнда карап рәсмиләштерә;
каберләрне теркәү китабына тиешле язма кертә.

12.8. Жирләу урынын яңадан теркәү яки жирләу урынын яңадан теркәүдән баш тарту түрүнда карап мөрәҗәгать итүче мөрәҗәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

12.9. Жирләу урынын яңадан теркәү яки жирләу урынын яңадан теркәүдән баш тарту түрүнда карап гариза бирүчегә шәхсән документ формасында кәгазьдә бирелә.

12.10. Исеменә күмү урынын яңадан теркәлгән кешегә вәкаләтле орган тарафыннан күмү түрүнде таныклык бирелә.

13. Жирләу түрүнде таныклыкларны рәсмиләштерү

13.1. Жирләу көнендә вәкаләтле орган тарафыннан тиешле жирләу түрүнде таныклык формалаштырыла һәм бирелә.

13.2. Жирләүләр түрүнде таныклыкларны, шул исәптән әлеге Положение кабул ителгәнчә, вәкаләтле орган түләүсез нигездә рәсмиләштерә.

13.3. Жирләу түрүнде таныклыкта:

жирләнгән жәмәгать зиратының исеме;

зиратның урыны (адресы);

жирләу тәре (берүзе, тугандаш, дини, мактаулы, хәрби);

кабернең зурлығы;

зиратта жирләу урыны (квартал һәм жирләу участогы номеры);

жирләу урынын теркәлгән кешенең фамилиясе, исеме һәм әтисенең исеме (соңғысы булганда).

13.4. Әлеге Положение кабул ителгәнчә жирләу түрүнде таныклык рәсмиләштерү түрүнде гариза гариза бирүче тарафыннан түрүдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә кәгазьдә ирекле формада бирелә.

13.5. Жирләу түрүнде таныклык рәсмиләштерү түрүнде гаризага түбәндәге документлар күшyла:

1) гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшyимтасы белән);

2) гариза бирүченең вәкаләтләрен раслаучы документ, әгәр дә гариза бирүченең вәкиле жирләу түрүнде таныклык рәсмиләштерү түрүнде гариза белән мөрәҗәгать итсә, шулай ук гариза бирүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (тишерү өчен Төп нөсхә күшyимтасы белән);

3) үлгән кешегә карата үлем түрүнде таныклыкның күчермәсе, ул тиешле базда жирләнгән (тишерү өчен Төп нөсхә күшyимтасы белән);

4) үлгән кешегә карата кремация түрүнде белешмәнең күчермәсе, аның көле урнасы тиешле жирләу урынында күмелгән (тишерү өчен Төп нөсхә күшyимтасы белән);

5) тиешле базда жирләнгән үлгән кеше белән туганлык бәйләнешләрен раслаучы документлар яки әлеге документларның нотариаль рәвештә расланган күчермәләре.

Каберләрне теркәү Китабында жирләу урынын теркәлгән кеше түрүнде мәгълүмат булганда, бу кешегә күмү түрүнде таныклык әлеге пунктның 3 5 пунктчаларында күрсәтелгән документларны күрсәтмичә рәсмиләштерелә.

13.6. Жирләу түрүнде таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигез булып:

1) гаризаны карау өчен кирәkle документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тапшырылган документларда тулы булмаган, бозып күрсәтелгән яки дөрес булмаган мәгълүматның булуы, бу аларның чынлыгын объектив рәвештә раслауны кыенлаштыра;

3) башка кешегә кирәkle жирләу урынына күмү түрүнде таныклык бири;

4) жирләу түрүнде каберләрне теркәү Китабында мәгълүмат булмау.

13.7. Жирләү түрүнде таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, жирләү түрүнде таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тартуны рәсмиләштерә.

13.8. Жирләү түрүнде таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган жирләү түрүнде таныклыкны рәсмиләштерә һәм бирә.

13.9. Жирләү түрүнде таныклык рәсмиләштерү яки жирләү түрүнде таныклык рәсмиләштерүдән баш тарту түрүнде карап гариза бируче мәрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

13.10. Жирләү түрүнде таныклыкны рәсмиләштерү яки жирләү түрүнде таныклыкны рәсмиләштерүдән баш тарту түрүнде карап гариза биручегә шәхсән документ формасында көгазьдә бирелә.

14. Зиратларны тоту һәм карау кагыйдәләре

14.1. Жәмәгать зиратларын тоту вәкаләтле орган тарафыннан хужалык итүче субъектлар (юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр) белән «дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы түрүнде» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә конкурс процедуралары нигезендә контрактлар (килешүләр) төзү юлы белән башкарыла.

Жәмәгать зиратларын тоту буенча подряд эшләре агымдагы ремонтны, жирләү билгеләнешендәге объектларны капиталь ремонтлауны, жирләү бюджет акчалары хисабына башкарылган очракта, дәүләт саклавынданагы каберлекләрне һәм һәйкәлләрне тотуны, зират территориясен жыештыруны һәм чүп-чарны чыгаруны үз эченә ала;

14.2. Жирләү өчен җаваплы гражданнар жирләү урыннары территориясендә чисталык һәм тәртип тәэмин итәргә, чүп-чарны билгеләнгән урыннарда жыярга, жирләү участокларында тере койма һәм чәчәк утыртуларны карага, кабер өстенә корылмаларны (коймаларны) вакытында ремонтларга, кабер калкулыкларын төзәтергә, һәйкәлләрне һәм коймаларны урнаштырырга, үзгәртеп корырга һәм төшерергә тиеш.

14.3. Каберләрне (үлгәннәрнең тәннәрен) жирләү объектлары территориясендә ташу һәм күчерү өчен катафалка-арба, катафалка-саны, катафалка-йәкле, ә урналарны күчерү өчен катафалка - йәкле булырга тиеш.

14.4. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә урнашкан зиратларда бердәм эш режимы урнаштырыла.

Үлгәннәрне жирләү тәүлекнең якты вакытында башкарыла.

14.5. Жәмәгать зиратлары территориясендә кунаклар тынлык һәм тәртип сакларга тиеш.

14.6. Жәмәгать зиратлары территориясендә килучеләргә тыела:

1) сәяси, идеологик, раса, милли яки дини нәфрәт, дошманлык яки нәфрәт мотивлары буенча яки нинди дә булса социаль төркемгә карата нәфрәт яки дошманлык мотивлары буенча һәйкәлләргә, жирләү урыннарына яки жирләү билгеләнешендәге объектларга тиешле эчтәлектәге язулар яки рәсемнәр ясарга;

2) жәмәгать зираты территориясен пычрату;

3) агачларны һәм куакларны кису;

4) этләрне йөртү, йорт хайваннарын көтү, кошларны тоту;

5) учаклар кабызу;

6) ком, балчык чыгару, агач кису;

7) яшеллекләрне сыңдыру;

8) спиртлы эчмелекләр эчәргә һәм исерек хәлдә;

9) жир казу, төzelеш һәм башка материаллар запасын калдыру;

10) чүп-чарны, Иске сүтегән кабер өстенә корылмаларны (кабер ташларын), бу максатлар өчен бүләнмәгән урыннарда коймаларны жыярга;

- 11) үз белдеге белән қабер казырга һәм жирләуләр ясарга;
- 12) алар ябылғаннан соң зират территориясендә булырга.

14.7. Зиратларга күпләп бару белән бәйле бәйрәмнәр вакытында вәкаләтле орган тарафыннан махсус әш режимы һәм зиратларга бару көртөлөргө мөмкин.

15. Бәхәсләрне чишү тәртибе

Әлеге нигезләмәне гамәлгә ашыру белән бәйле бәхәсләр судтан тыш һәм суд тәртибендә хәл ителә.

16. Өлкәдә законнарны бозган өчен җаваплылык жирләү һәм жирләү әше

Жирләү һәм жирләү әшендә гамәлдәге закон нигезләмәләрен бозуда гаепле булган затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы.

Татарстан Республикасы Апас
муниципаль районы Башкарма
комитетының 2024 елның 13
маенданы 113 номерлы қаары
белән расланган

Үлгән кешене жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә,
тормыш иптәшенә, якын туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә яки үлгән
кешене жирләү бурыйын үз өстенә алган башка кешегә қурсәтелә торган хезмәтләрнең
сыйфатына таләпләр

№ п/п	Гарантияләнгән жирләү хезмәтләре исемлеге буенча қурсәтелә торган хезмәтнең исеме	Гарантияләнгән жирләү хезмәтләре исемлеге буенча курсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр
1	Жирләү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү	ЗАГС органнарында үлем таныклығын рәсмиләштерү
2	Каберне һәм жирләү өчен кирәkle башка әйберләрне китереп би्रү	1. Транспорт чарасы белән тәэмин иту һәм китерү (йәкләү-бушату эшләрен кертеп һәм турыдан – туры үлгән кешенең (алга таба үлгән кешенең) гәүдәсе (калдыклары)булган урынга күчерү): 1) завод шартларында сыйфатлы агачтан эшләнгән агач табут; 2) жирләү өчен кирәkle башка әйберләр: 80 x 200 зурлыктагы 1 япма; мәндәр – 40 x 40 см зурлыктагы 1 кисәк; 3) жирләү ритуаль теркәлү билгесе. 2. Каберне тышлау, жирләү өчен кирәkle башка әйберләр күренеп торган кимчелекләргә (тишекләр, тишекләр, кисәкләр)ия булырга тиеш түгел
3	Үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) зиратка (крематорийга) ташу	1. Үлгән кеше белән табутны алып чыгып, аны махсус транспорт чарасы тукталышына кадәр күчерү катафалк - арбаларда, катафалка-йәкле, катафалк -чаналарда башкарыла (елның вакытына карап). 2. Үлгән кеше белән табутны жирләү урынына (кремация) махсус транспорт чарасы белән ташыйлар. Үлгән кеше белән табут өчен транспортның башка тәрен кулланырга рөхсәт ителә, азық-төлек чимал һәм азық- төлек ташу өчен кулланылган автотранспорттан тыш. Үлгән кеше белән табутны ташу вакытында шофер тизлек режимын үтәргә, кискен тормозлаудан качарга тиеш. Ташу вакытында табутка зыян килмәскә тиеш. 3. Каберне үлгән кеше белән күмү урынына (кремация) күчерү катафалка-арбаларда, катафалка-йәкле, катафалка-саналарда (елның вакытына карап)

		<p>башкарыла.</p> <p>4. Үлгән кеше белән табутны ташығаннан соң һәм күмгәннән соң, транспорт мәжбүри рәвештә кулланырга рәхсәт ителгән дезинфекция чарапары белән жыештырылырга һәм эшкәртелергә тиеш</p>
4	Жирләү (кремация һәм аннан соң көл урнасы бирү)	<p>1. Жирләү вакытына гаризада курсәтлән урында үлгән кеше белән табутны (жәсәд урнасын) күмү өчен каберлек булу тәэммин ителергә тиеш.</p> <p>2. Жирләү өчен каберне казу кул яки механик ысул белән башкарыла.</p> <p>Кабер белән күмгәндә кабернең озынлыгы 2 метрдан да ким булмаска тиеш, киңлеге 1 метр, тирәнлеге 1,5 метр, жир еслегеннән табут капкачына кадәр ара 1 метр.</p> <p>Урнаны жиргә күмгәндә кабернең озынлыгы 1 метр, киңлеге 1 метр, жир еслегеннән көл урнасына кадәр ара 1 метр булырга тиеш.</p> <p>3. Үлгәннәрне траншея тибындагы кабергә күмү рәхсәт ителми.</p> <p>4. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда шәхесләре Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрне кремацияләү рәхсәт ителми.</p> <p>5. Жирләү буенча хезмәтләр комплексы курсату (кумелгән урнаны күмү):</p> <p>1) кабер капкасын ябу (кабер белән күмелгәндә генә);</p> <p>2) табутны (тузанлы урнаны) кабергә төшерү;</p> <p>3) кабер өстенә калкулык урнаштыру белән каберне күмү;</p> <p>4) каберенә ритуаль теркәү билгесе урнаштыру (үлгән кешенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (соңғысы булганда); аның туган һәм үлгән көннәре (шундый мәгълүмат булганда), жирләүнен теркәү номеры).</p> <p>6. Кремация буенча хезмәтләр курсату (шәхесләре Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытта эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә курсәтелергә тиеш.</p> <p>Тузан салынган урна һәм кремация турында белешмә кремациядән соң 24 сәгатьтән соң бирелә.</p> <p>Урнаны тузан белән жирләү бары тик жиргә генә башкарыла.</p> <p>7. Жирләүне гамәлгә ашырганда:</p> <p>1) күрше жирләү урыннарына кадәр ара 0,5 метрдан ким түгел;</p> <p>2) күрше каберлекләрнең (коймаларның, һәйкәлләрнең, кабер плитәләрнең) саклануы</p>

Ире-хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаганда, шулай ук жирләү бурыйын үз өстенә алган һәм шәхесләре билгеләнмәгән башка кешеләр булмаганда жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге

нигезендә түләүсез нигездә курсателә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр

№ п/п	Гарантияләнгән жирләү хезмәтләре исемлеге буенча курсателә торган хезмәтнең исеме	Гарантияләнгән жирләү хезмәтләре исемлеге буенча курсателә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләр
1	Жирләү өчен кирәклे документларны рәсмиләштерү	ЗАГС органнарында үлем турында таныклык рәсмиләштерү
2	Кәфенләү	Үлгән кешенең махсус киәм һәм аяк киәме
3	Каберне һәм жирләү өчен кирәкле башка әйберләрне бирү һәм китерү	1. Транспорт чарасы белән тәэммин итү һәм китерү (йөкләү-бушшату эшләрен кертеп һәм турыдан – туры үлгән кешенең (алга таба үлгән кешенең) гәүдәсе (калдыклары) булган урынга күчерү):
4	Үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) зиратка (крематорийга) илтү	1. Үлгән кеше белән табутны алып чыгып, аны махсус транспорт чарасы тукталышына кадәр күчерү катафалка- арбаларда, катафалка-йөклө, катафалка-саналарда башкарыла (елның вакытына карап). 2. Үлгән кеше белән табутны жирләү урынына (кремация) махсус транспорт чарасы белән ташыйлар. Үлгән кеше белән табут өчен транспортның башка төрен кулланырга рәхсәт ителә, азық-төлек чимал һәм азық- төлек ташу өчен кулланылган автотранспорттан тыш. Үлгән кеше белән табутны ташу вакытында шофер тизлек режимын үтәргә, кискен тормозлаудан качарга тиеш. Ташу вакытында табутка зыян килмәскә тиеш. 3. Каберне үлгән кеше белән күмү урынына (кремация) күчерү катафалка-арбаларда, катафалка-йөклө, катафалка-саналарда (елның вакытына карап) башкарыла. 4. Үлгән кеше белән табутны ташыганнын соң һәм күмгәннән соң, транспорт мәжбүри рәвештә
5	Жирләү (кремация һәм аннан соң көл урнасы бирү)	1. Жирләү вакытына гаризада курсателгән урында үлгән кеше белән табутны (жәсәд урнасын) күмү өчен каберлек булу тәэммин ителергә тиеш. 2. Жирләү өчен каберне казу кул яки механик ысул белән башкарыла. Кабер белән күмгәндә кабернең озынлыгы 2 метрдан да ким булмаска тиеш, кинлеге 1 метр, тирәнлеге 1,5 метр, жир өслегеннән табут капкачына кадәр ара 1 метр. Урнаны жиргә күмгәндә кабернең озынлыгы 1 метр, кинлеге 1 метр, жир өслегеннән көл урнасына кадәр ара 1 метр булырга тиеш. 3. Үлгәннәрне траншея тибындагы кабергә күмү рәхсәт ителми. 4. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән

	<p>срокларда шәхесләре Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрне кремацияләү рәхсәт ителми.</p> <p>5. Жирләү буенча хәзмәтләр комплексы күрсәту (күмелгән урнаны күмү):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) кабер капкасын ябу (кабер белән күмелгәндә генә); 2) табутны (тузанлы урнаны) кабергә төшерү; 3) кабер өстенә калкулык урнаштыру белән каберне күмү; 4) каберенә ритуаль теркәү билгесе урнаштыру (үлгән кешенең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (соңғысы булганда); аның туган һәм үлгән көннәре (шундый мәгълүмат булганда), жирләүнен өткәү номеры). <p>6. Кремация буенча хәзмәтләр күрсәту (шәхесләре Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытта эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгәннәрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә күрсәтелергә тиеш.</p> <p>Тузан салынган урна һәм кремация турында белешмә кремациядән соң 24 сәгатьтән соң бирелә.</p> <p>Урнаны тузан белән жирләү бары тик жиргә генә башкарыла.</p> <p>7. Жирләүне гамәлгә ашырганда:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) күрше жирләү урыннарына кадәр ара 0,5 метрдан ким түгел; 2) күрше каберлекләрнең (коймаларның, һәйкәлләрнең, кабер плитәләренең) саклануы
--	--